

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtnā palāta)

2014. gada 27. martā*

Patērētāju tiesību aizsardzība — Patēriņa kredītlīgumi — Direktīva 2008/48/EK — 8. un 23. pants — Kreditora pienākums pirms līguma parakstīšanas pārbaudīt aizņēmēja kredītspēju — Valsts tiesību norma, ar kuru noteikts pienākums pārbaudīt informāciju datu bāzē — Tiesību uz līgumiskajiem procentiem zaudēšana šāda pienākuma pārkāpuma gadījumā — Sankciju efektīvs, samērīgs un preventīvs raksturs

Lieta C-565/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunal d'instance d'Orléans* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 30. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 6. decembrī, tiesvedībā

LCL Le Crédit Lyonnais SA

pret

Fesih Kalhan.

TIESA (ceturtnā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], A. Prehala [*A. Prechal*] (referente) un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerāladvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretārs V. Turē [*V. Tourrès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 20. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *LCL Le Crédit Lyonnais SA* vārdā – *C. Vexliard*, advokāte,
- Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *S. Menez*, pārstāvji,
- Austrijas valdības vārdā – *C. Pesendorfer*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. van Beek* un *M. Owsiany-Hornung* pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – franču.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīvas 2008/48/EK par patēriņa kredītliģumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (OV L 133, 66. lpp., un kļūdu labojumi – OV 2009, L 207, 14. lpp.; OV 2010, L 199, 40. lpp., un OV 2011, L 234, 46. lpp.) 8. un 23. panta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *LCL Le Cr dit Lyonnais SA* (turpmāk tekstā – “*LCL*”) un *F. Kalhan* attiecībā uz prasību samaksāt atlikušo individuālā aizdevuma parāda summu, ko šī sabiedrība bija piešķirusi atbildētājam pamatlietā un kuru viņš nebija atmaksājis.

Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2008/48 preambulas 7., 9., 26., 28. un 47. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(7) Lai sekmētu pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi, ir jāparedz saskaņota Kopienas sistēma vairākās būtiskās jomās. [..]

[..]

(9) Vajadzīga pilnīga saskaņošana, lai visiem patērētājiem Kopienā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un lai izveidotu īstu iekšējo tirgu. Tādēļ dalībvalstīm nevajadzētu atļaut saglabāt vai ieviest valstu noteikumus, izņemot tos, kas paredzēti šajā direktīvā. [..]

[..]

(26) Dalībvalstīm būtu jāveic atbilstīgi pasākumi, lai veicinātu atbildīgu praksi visos kredīta attiecību posmos, ņemot vērā to kredītu tirgus konkrētās īpatnības. [..] Jo īpaši kredītu tirgū, kas paplašinās, ir svarīgi, lai kreditori neiesaistītos bezatbildīgos aizdevumos vai neizsniegtu kredītus, iepriekš nenovērtējot aizņēmēja kredīspēju, un dalībvalstīm būtu jāveic nepieciešamā uzraudzība, lai izvairītos no šādas rīcības, un jānosaka nepieciešamie līdzekļi, lai piemērotu kreditoriem sankcijas, ja tie šādi rīkojas. [..]

[..]

(28) Lai novērtētu patērētāja kredītu stāvokli [kredīspēju], kreditoram būtu jāizmanto attiecīgas datubāzes, juridisko un faktisko apstākļu dēļ var būt nepieciešama informācija dažādos apjomos [saskaņā ar dažādiem atlases kritērijiem]. [..]

[..]

(47) Dalībvalstīm būtu jāpieņem noteikumi par sankcijām, kas piemērojamas par to valsts noteikumu, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem, un jānodrošina to īstenošana. Kaut gan sankciju izvēle paliek dalībvalstu ziņā, paredzētajām sankcijām vajadzētu būt efektīvām, samērīgām un preventīvām.”

- 4 Šīs pašas direktīvas 8. panta ar nosaukumu “Pienākums novērtēt patērētāja kredībspēju” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka pirms kredītlīguma noslēgšanas kreditors novērtē patērētāja kredībspēju, pamatojoties uz pietiekamu informāciju, kas attiecīgā gadījumā iegūta no patērētāja, un, ja nepieciešams, uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes. Dalībvalstis, kurās tiesību akti paredz, ka kreditori novērtē patērētāju kredībspēju, pamatojoties uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes, var saglabāt šo prasību.”

- 5 Direktīvas 2008/48 23. pantā ar nosaukumu “Sankcijas” ir noteikts:

“Dalībvalstis pieņem noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par valsts noteikumu, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu sankciju īstenošanu. Paredzētajām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām.”

Francijas tiesības

- 6 2010. gada 1. jūlija Likums Nr. 2010–737, ar kuru ievieš patēriņa kredīta reformu (2010. gada 2. jūlija *JORF*, 12001. lpp.) un ar kuru Francijas tiesībās transponē Direktīvu 2008/48, ir iekļauts Patērētāju kodeksa L. 311–1. un nākamajos pantos.

- 7 Minētā kodeksa L. 311–9. pantā ir noteikts:

“Pirms kredītlīguma noslēgšanas kreditors pārbauda aizņēmēja kredībspēju, pamatojoties uz pietiekamu informācijas apjomu, tajā skaitā arī informāciju, ko aizņēmējs sniedz pēc kreditora pieprasījuma. Kreditors pārbauda L. 333–4. pantā minēto reģistru atbilstoši nosacījumiem, kas ir paredzēti L. 333–5. pantā minētajā rīkojumā.”

- 8 2010. gada 26. oktobrī tika pieņemts ministrijas rīkojums par privātpersonu kredītu atmaksas kavējumu reģistru, kāds tas paredzēts Patērētāju kodeksa L. 333–5. pantā (turpmāk tekstā – “valsts reģistrs”). Šajā rīkojumā ir noteikta kārtība, saskaņā ar kuru kreditoriem ir jāsaģlabā pierādījumi par to, ka viņi ir pārbaudījuši informāciju valsts reģistrā, lai tos varētu iesniegt strīda vai audita gadījumā.

- 9 Patērētāju kodeksa L. 311–48. panta otrajā un trešajā daļā ir paredzēts:

“Ja kreditors nav ievērojis L. 311–8. un L. 311–9. pantā noteiktos pienākumus, viņš zaudē tiesības uz procentu maksājumiem pilnā vai tiesas noteiktā apmērā. [..]

Aizņēmējam ir pienākums atmaksāt tikai pamatsummu saskaņā ar paredzēto maksājumu grafiku, kā arī attiecīgā gadījumā procentus, uz kuriem kreditors nav zaudējis tiesības. Summas, kas saņemtas kā procentu maksājumi un kurām piemērota likumiskā procentu likme, sākot no to pārskaitīšanas dienas, kreditors atlīdzina vai atskaita no atlikušās atmaksājamās pamatsummas.”

- 10 Saskaņā ar Monetāro lietu un finanšu kodeksa L. 313–3. pantu:

“Gadījumā, ja ar tiesas nolēmumu ir piespriests naudas sods, likumisko procentu likme tiek paaugstināta par pieciem punktiem pēc tam, kad ir pagājuši divi mēneši no dienas, kad tiesas nolēmums kļuvis izpildāms, pat ja runa ir par pagaidu izpildāmību. [..]

Tomēr par izpildi atbildīgā tiesa, pēc parādnieka vai kreditora lūguma un ņemot vērā parādnieka situāciju, var atbrīvot parādnieku no šīs likmes paaugstināšanas vai var samazināt tās apmēru.”

- 11 Civilkodeksa 1153. panta pirmā, otrā un trešā daļa ir izteiktas šādi:

“Pienākumos, kas aprobežojas ar konkrētas summas samaksu, zaudējumu atlīdzība, kas izriet no izpildes kavējuma, ietver sevī tikai likumiskās procentu likmes maksājumu noteikšanu, ja vien nepastāv citi īpaši noteikumi attiecībā uz tirdzniecību un galvojumiem.

Šī zaudējumu atlīdzība ir jāmaksā, un kreditoram nav jāpamato nekādi zaudējumi.

Tā ir maksājama, tikai sākot no atmaksas pieprasījuma dienas vai sākot no dienas, kad izdots cits līdzvērtīgs akts, piemēram, vēstule, ja no tās izriet pietiekami skaidri izteikts pieprasījums, izņemot gadījumus, kad likumā noteikta to automātiska samaksa.”

- 12 Saskaņā ar šī paša kodeksa 1154. pantu:

“Uzkrātie procenti par pamatsummu var radīt procentus, vai nu pamatojoties uz prasību tiesā, vai arī – īpašu vienošanos, ja prasībā vai nolīgumā runa ir par procentiem, kas ir maksājami vismaz par vienu pilnu gadu.”

- 13 Civilkodeksa 1254. pantā ir noteikts:

“Debitors, kas ir uzņēmies parādsaistības, attiecībā uz kurām ir noteikti procenti vai kavējuma maksājumi, bez kreditora piekrišanas nevar dot priekšroku veikto maksājumu novirzīt parāda pamatsummas segšanai, nevis procentu vai kavējuma maksājuma segšanai – parāda pamatsummas un procentu atlīdzināšana, kas netiek veikta pilnā apmērā, vispirms tiek novirzīta procentu segšanai.”

II – Pamattiesvedība un prejudiciālais jautājums

- 14 2011. gada 4. maijā *F. Kalhan* noslēdza ar *LCL* individuālā aizdevuma līgumu par summu EUR 38 000 apmērā, kas ir atmaksājama 60 mēneša maksājumos EUR 730,46 apmērā, katram maksājumam piemērojot noteiktu gada kredīta procentu likmi 5,60 % apmērā un gada procentu likmi (GPL) 5,918 % apmērā.
- 15 Tā kā minētā kredīta maksājumi 2012. gada 12. janvārī tika pārtraukti, *LCL* izmantoja tiesības vērsties *Tribunal d'instance d'Orléans* [Orleānas Pirmās instances tiesa], pieprasot aizdevuma summu tūlītēju atmaksu.
- 16 2012. gada 18. oktobrī *LCL* pret *F. Kalhan* cēla prasību iesniedzējtiesā, tostarp lūdzot viņam piespriest atmaksāt tai naudas summu 37 611,23 EUR apmērā un procentus ar likmi 5,918 % gadā, sākot no 2012. gada 17. aprīļa, un noteikt ikgadēju procentu kapitalizāciju.
- 17 Minētā tiesa pēc savas ierosmes izvirzīja pamatu par kreditora, kurš nav pārbaudījis Patērētāju kodeksa L. 333–4. pantā paredzēto valsts reģistru, lai novērtētu aizņēmēja kredīspēju saskaņā ar šī paša kodeksa L. 311–9. pantu, iespējamo Patērētāju kodeksa L. 311–48. panta otrajā daļā paredzēto tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanu. *LCL* atzina, ka tā nevar apliecināt, ka tā pirms aizdevuma līguma noslēgšanas būtu veikusi šādu pārbaudi.
- 18 Iesniedzējtiesa norāda, ka Patērētāju kodeksa L. 311–48. panta otrajā daļā paredzēto tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanu *Cour de cassation* [Kasācijas tiesa] (Francija) ir interpretējusi kā tādu, kas attiecas vienīgi uz līgumiskajiem procentiem, jo likumiskie procenti saskaņā ar Civilkodeksa 1153. pantu tomēr ir jāmaksā.

- 19 Tā norāda, ka, piemērojot Monetārā un finanšu kodeksa L. 313–3. pantu, šo likumisko procentu likmi palielina par pieciem punktiem, ja aizņēmējs divu mēnešu laikā pēc tam, kad tiesas spriedums ir kļuvis izpildāms, savu parādu nav pilnībā atmaksājis.
- 20 Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka saskaņā ar *Cour de cassation* judikatūru likumiskā likme, kā arī [tās] palielināšana par pieciem punktiem ir piemērojama *ipso jure*, t.i., ka šādi palielināti procenti ir jāmaksā automātiski, pat ja tie nav tikuši prasīti vai ja tiesas spriedumā tie nav paredzēti.
- 21 Minētā tiesa turklāt apgalvo, ka šajā lietā līgumiskā procentu likme ir 5,60 %, lai gan pēc sprieduma, kurā atzīta tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšana, pasludināšanas divus mēnešus pēc tam, kad spriedums kļuvis izpildāms, *LCL* būtu tiesības uz likumisko procentu likmi, kas palielināta par pieciem punktiem un kas 2012. gadā sasniegtu 5,71 %. Līdz ar to tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas piemērošana var radīt priekšrocības kreditoram.
- 22 Šajos apstākļos iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot jautājumu, pirmkārt, par tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas sankcijas efektivitāti gadījumā, kad izrādās, ka kreditors nav ievērojis pienākumu šim nolūkam paredzētā valsts reģistrā pārbaudīt patērētāja kredītpēju.
- 23 Šīs pašas tiesas ieskatā minētā sankcija varētu būt iedarbīga, ja patērētājs divu mēnešu laikā pēc tam, kad tiesas spriedums kļuvis izpildāms, atlīdzina atmaksājamās summas pilnā apmērā. Tomēr praksē šī iespējamība esot maz ticama, jo vispārīgi tas, ka kreditors ir bijis spiests vērsties tiesā, nozīmē, ka patērētājs savā situācijā vairs nespēj izpildīt savas saistības. Turklāt, lai gan tiesa, kura iztiesā lietu, var noteikt papildu laiku līdz 24 mēnešiem, tas tomēr nenozīmē, ka likumiskie procenti nav jāmaksā. Turklāt var arī apgalvot, ka tas, ka kreditors nav izpildījis savu pienākumu pārbaudīt patērētāja kredītpēju, var sekmēt, ka aizņēmējam rodas pārāk lielas parādsaistības.
- 24 Iesniedzējtiesa arī norāda, ka Monetārā un finanšu kodeksa L. 313–3. pantā patērētājam ir paredzēta iespēja lūgt tiesu viņam nepalielināt likumisko procentu likmi vai samazināt tās apmēru. Tomēr praksē gadījumi, kad patērētājiem pēc atbrīvojuma no procentu maksājumiem tiek piešķirta šāda priekšrocība, esot ļoti reti, it īpaši tādēļ, ka patērētāji nav informēti par šīm tiesībām, vai tādēļ, ka šāda priekšrocība tiek piešķirta nevis atkarībā no kreditora pienākumu neizpildes smaguma, bet tikai atkarībā no patērētāja finanšu situācijas.
- 25 Otrkārt, attiecībā uz pamatlietā aplūkoto noteikumu par sankcijām samērīgumu iesniedzējtiesa vispirms norāda, ka tiesa, protams, var grozīt tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas sankciju atkarībā no konkrētā pienākuma pārkāpuma, ko pieļāvis kreditors, smaguma. Tomēr pat šādā gadījumā kreditoram vēl būtu tiesības uz likumisko procentu likmi par atlikušajām parāda summām.
- 26 Turpinājumā, tā kā, piemērojot Civillkodeksa 1254. pantu, tiesības pieprasīt likumiskos procentus rodas tiesību uz līgumisko procentu maksājumiem zaudēšanas dēļ un maksājumi vispirms sedz parāda procentus, pamatsummas atmaksā noteikti tiek atlikta, un līdz ar to rodas tiesības pieprasīt jaunus likumiskos procentus.
- 27 Visbeidzot, minētās tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas iedarbība samazinās nesamaksāto procentu ieskaitīšanas pamatsummā dēļ, ko kreditors var pieprasīt saskaņā ar Civillkodeksa 1154. pantā paredzēto procentu ieskaitīšanas pamatsummā principu.
- 28 Treškārt, iesniedzējtiesa izvirza jautājumu par tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas kārtības, kāda tā paredzēta Patērētāju kodeksā, preventīvo raksturu. Tā uzskata, ka, tā kā kreditori var rēķināties ar palielinātām likumiskās procentu likmes pieprasīšanas tiesībām pat gadījumā, kad tiek piemērota to tiesību uz līgumiskajiem procentu maksājumiem zaudēšanas sankcija, tie nepavisam nav motivēti mainīt savu praksi, lai sāktu apzinīgāk pildīt pienākumus, kas uz tiem attiecas saskaņā ar Direktīvu 2008/48 un tiesību aktiem, ar kuriem tā transponēta dalībvalstu iekšējās tiesībās.

29 Šādos apstākļos *Tribunal d'instance d'Orléans* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai efektīvu, samērīgu un preventīvu sankciju piemērošanas prasībai, kas noteikta [Direktīvas 2008/48] 23. pantā, gadījumā, ja kreditori nepilda direktīvā noteiktos pienākumus, ir pretrunā tādas tiesību normas, kas kreditoram, kuram piemērota tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas sankcija, kāda tā paredzēta Francijas tiesību aktos, pēc sprieduma par sankcijas piemērošanu pasludināšanas ļauj iekasēt *ipso jure* [pamatojoties uz likumu] maksājamos procentus ar likumisko procentu likmi, kas divus mēnešus pēc izpildāma tiesas nolēmuma palielināta par pieciem punktiem un piemērota atlikušajām patērētāja parāda summām?”

III – Par prejudiciālo jautājumu

30 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/48 23. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts noteikumu par sankcijām piemērošanu, saskaņā ar kuriem, ja kreditors pārkāpj savu pienākumu pirms līguma noslēgšanas izvērtēt aizņēmēja kredīspēju, pārbaudot informāciju konkrētajā datu bāzē, šis kreditors zaudē tiesības uz līgumisko procentu maksājumiem, bet saglabā *ipso jure* tiesības uz likumiskajiem procentiem, kurus var pieprasīt pēc tiesas sprieduma pasludināšanas, ar ko šim aizņēmējam tiek piespriests atmaksāt visas atlikušās parāda summas, un kuri turklāt ir palielināti par pieciem punktiem, ja divu mēnešu laikā pēc šī sprieduma pasludināšanas aizņēmējs vēl joprojām nav atlīdzinājis savu parādu.

A – Par pieņemamību

31 Eiropas Komisija vēlas noskaidrot lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību divu iemeslu dēļ.

32 Tā apgalvo, pirmkārt, ka valsts noteikumi par sankcijām, kādi ir piemērojami pamatlietā, tiecas izskaust pienākumu, kurš paredzēts nevis Direktīvā 2008/48, bet valsts tiesību normā, ar kuru kreditoram noteikts pienākums pārbaudīt informāciju datu bāzē, ko dalībvalstis var uzturēt atbilstoši šīs direktīvas 8. pantam, pat ja šī kārtība piemērojama arī attiecībā uz citu pienākumu, kuri savukārt tieši izriet no šīs pašas direktīvas, pārkāpumiem. Līdz ar to neesot skaidrs jautājums, vai šādi noteikumi par sankcijām ietilpst šīs direktīvas 23. panta piemērošanas jomā.

33 Otrkārt, tā kā likumiskās procentu likmes *ipso jure* piemērošanas un tās palielināšanas princips šķietami nozīmē, ka valsts tiesa nevar nepiemērot pamatlietā aplūkotos noteikumus, kuros paredzēts, ka šīs summas ir jāsamaksā, ne arī interpretēt tās saskaņā ar Savienības tiesībām, ir jānoskaidro Tiesas atbildes uz iesniedzējtiesas iesniegto jautājumu lietderība.

34 Šajā ziņā, pirmkārt, attiecībā uz Direktīvas 2008/48 23. panta piemērojamību saistībā ar pamatlietā aplūkotajiem valsts noteikumiem par sankcijām ir jānorāda, ka saskaņā ar šī paša panta formulējumu tas attiecas uz “noteikumiem par sankcijām, kas piemērojamas par to valstu noteikumu, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem”.

35 Ir jākonstatē, ka minētie noteikumi par sankcijām ir vērsti uz to, lai sankcionētu valsts tiesību normas, kas pieņemta saistībā ar Direktīvas 2008/48 transponēšanu, pārkāpumu.

36 Proti, šī kārtība, kāda tā paredzēta Patērētāju kodeksa L. 311–48. pantā, ir vērsta uz to, lai sankcionētu šī paša kodeksa L. 311–9. pantā paredzēto kreditora pienākuma pārbaudīt aizdevuma ņēmēja kredīspēju šim nolūkam paredzētajā valsts reģistrā pārkāpumu. Direktīvas 2008/48 8. pantā ir skaidri paredzēts, ka šāds datu pārbaudes pienākums var tikt saglabāts. Turklāt pamatlietā aplūkotā sankciju kārtība ir vispārīgi piemērojama par pienākuma pirms līguma parakstīšanas pārbaudīt patērētāja

kredīspēju, kāds tas paredzēts šajā minētās direktīvas 8. pantu transponējošajā L. 311–9. pantā, pārskatīšanu. Tostarp no šīs pašas direktīvas preambulas 28. apsvēruma izriet, ka šādu datu pārbaudi veic, ja tā ir nepieciešama prasītāja tiesisko un faktisko apstākļu dēļ.

- 37 Otrkārt, attiecībā uz Komisijas paustajām šaubām saistībā ar atbildes uz pamatlīdības strīda risinājuma vajadzībām uzdotā jautājuma lietderību ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi saistībā ar pašas noteikto tiesisko regulējumu un faktiskajiem apstākļiem un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums. Valsts tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlīdības faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. it īpaši 2013. gada 19. decembra spriedumu lietā *C-279/12 Fish Legal* un *Shirley*, 30. punkts).
- 38 Šajā ziņā no likumiskās procentu likmes un tās palielināšanas automātiskas vai *ipso jure* piemērošanas summai, kura nav samaksāta noteiktajā termiņā, principa acīmredzami neizriet, ka iesniedzējtiesa nevarēs lietderīgi ņemt vērā Tiesas sniegto atbildi uz uzdoto jautājumu, it īpaši interpretējot valsts tiesību normas, no kurām izriet tiesības pieprasīt šo summu saskaņā ar Savienības tiesībām, ja izrādītos, ka tas nepieciešams attiecībā uz šo atbildi.
- 39 Šajos apstākļos ir jākonstatē, ka Komisijas izvirzītie jautājumi neliek apšaubīt lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību.

B – Par lietas būtību

- 40 No Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkta, lasot to kopā ar tās preambulas 28. apsvērumu, izriet, ka pirms kredītlīguma noslēgšanas kreditoram ir jāizvērtē patērētāja kredīspēja, attiecīgā gadījumā šis pienākums var nozīmēt arī informācijas konkrētajās datu bāzēs pārbaudi.
- 41 Šajā ziņā minētās direktīvas preambulas 26. apsvērumā vēl ir precizēts, ka jo īpaši kredītu tirgū, kas paplašinās, ir svarīgi, lai kreditori neiesaistītos bezatbildīgos aizdevumos vai neizsniegtu kredītus, iepriekš nenovērtējot patērētāja kredīspēju, un dalībvalstīm būtu jāveic nepieciešamā uzraudzība, lai izvairītos no šādas rīcības, un jānosaka nepieciešamie līdzekļi, lai tiem kreditoriem, kas šādi rīkojas, piemērotu sankcijas.
- 42 Kreditora pienākuma pirms līguma noslēgšanas izvērtēt aizņēmēja kredīspēju, ciktāl tas attiecas uz patērētāja aizsardzību pret pārāk lielu kredītsaistību un maksātnespējas risku, mērķis ir īstenot Direktīvu 2008/48, kas, kā izriet no tās preambulas 7. un 9. apsvēruma, nozīmē patēriņa kredītu jomā noteiktās pamatnozārēs paredzēt pilnīgu un obligātu saskaņošanu, kas tiek uzskatīta par nepieciešamu, lai visiem Savienības patērētājiem nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un sekmētu iekšējā patērētāju kredītu tirgus attīstību.
- 43 Saistībā ar šādu mērķi, kas tiecas nodrošināt patērētāju efektīvu aizsardzību pret bezatbildīgiem kredītlīgumiem, kuri pārsniedz viņu finansiālo kapacitāti un var izraisīt to maksātnespēju, Direktīvas 2008/48 23. pantā ir paredzēts, pirmkārt, ka noteikumi par sankcijām, kas piemērojamas valsts noteikumu saistībā ar aizņēmēja kredītsaistības pārbaudi pirms līguma noslēgšanas, kuri pieņemti, piemērojot šīs direktīvas 8. pantu, pārskatīšanas gadījumā, ir definēti tādējādi, ka sankcijām ir jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām, un, otrkārt, ka dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. No šīs pašas direktīvas preambulas 47. apsvēruma izriet, ka, izņemot šīs prasības, minēto noteikumu par sankcijām izvēle ir atstāta dalībvalstu ziņā.

- 44 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru attiecībā uz lojālas sadarbības principu, kas tagad ir ietverts LES 4. panta 3. punktā, lai arī sankciju izvēle ir dalībvalstu kompetencē, dalībvalstīm tomēr jāraugās, lai par Savienības tiesību pārkāpumiem un tādiem pašiem valsts tiesību pārkāpumiem tiktu piemērotas tādas pašas materiālās un procesuālās normas un lai sods katrā ziņā būtu efektīvs, samērīgs un preventīvs (šajā ziņā skat. it īpaši 2005. gada 3. maija spriedumu apvienotajās lietās C-387/02, C-391/02 un C-403/02 *Berlusconi* u.c., Krājums, I-3565. lpp., 64. un 65. punkts, kā arī 2013. gada 26. septembra spriedumu lietā C-418/11 *Texdata Software*, 50. punkts).
- 45 Tiesa tostarp ir nospriedusi, ka sankciju stingrībai jāatbilst pārkāpumu, kas ar tām tiek sodīti, smagumam un it īpaši jānodrošina īsti preventīva ietekme, tai pat laikā ievērojot vispārējo samērīguma principu (iepriekš minētais spriedums lietā *Texdata Software*, 51. punkts).
- 46 Konkrētajā gadījumā kreditora pienākuma pirms līguma noslēgšanas pārbaudīt aizņēmēja kredītspēju, kas noteikts Patērētāju kodeksa L. 311–9. pantā, ar kuru transponēts Direktīvas 2008/48 8. pants, pārkāpums tiek sankcionēts ar šī kodeksa L. 311–48. pantu, ar kuru transponēts šīs pašas direktīvas 23. pants un kurā paredzēta principā pilnīga kreditora tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšana.
- 47 Tādējādi uzdotais jautājums ir par to, vai šīs sankcijas stingrība ir samērīga ar pārkāpumu, kurus tā apkaro, smagumu un, it īpaši, vai šādai sankcijai ir īsta preventīva iedarbība.
- 48 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar valsts judikatūru tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas sankcija attiecas vienīgi uz līgumiskajiem procentiem, jo kreditoriem ir *ipso jure* tiesības uz likumisko procentu likmi, kas lielākajā daļā gadījumu arī *ipso jure* tiek palielināta par pieciem punktiem. Pamatlietā attiecībā uz 2012. gadu šī tiesa precizē, ka līgumiskā procentu likme bija 5,60 %, lai gan likumiskā procentu likme, kas palielināta par pieciem punktiem, sasniedza 5,71 %. Atšķirība starp šīm likmēm esot bijusi izteiktāka attiecībā uz 2013. gadu. No tā izrietot, ka tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas sankcija, kāda tā paredzēta valsts tiesību aktos, var piešķirt papildu priekšrocību kreditoram.
- 49 Savukārt Komisija apgalvo, ka tādos gadījumos kā pamatlietā, kuros gadījumā, ja aizņēmējs neveic [regulāros] maksājumus, kreditors pieprasa tūlītēju aizdevuma atmaksu, šķiet, ka sankcijas efektīvā un preventīvā iedarbība ir nodrošināta. Proti, izdevumi, kas saistīti ar aizņēmēja kredītspējas pārbaudi, izmantojot šim nolūkam paredzētās datu bāzes, esot samērā nelieli, savukārt tiesību uz līgumisko procentu maksājumiem atņemšanas sankcija ietverot risku, kura ekonomiskās izmaksas esot potenciāli lielākas. Protams, lai gan neuzmanīgs kreditors tomēr var pieprasīt likumiskos procentus, kas attiecīgā gadījumā palielināti par pieciem punktiem, tomēr pretēji kreditoram, kurš ir ievērojis pienākumu pirms līguma noslēgšanas pārbaudīt aizņēmēja kredītspēju, pamatsummā, kurai piemēro šos procentus, nav ietverti ne tai piemērojami līgumiskie, ne no tiem izrietošie likumiskie procenti.
- 50 Šajā ziņā, lai izvērtētu sankcijas faktiski preventīvo raksturu, iesniedzējtiesai, kura vienīgā ir kompetenta interpretēt un piemērot valsts tiesības, tādos apstākļos kā tajā izskatāmajā lietā ir jāsalīdzina summas, kuras kreditors būtu saņēmis kā atlīdzību par aizdevumu gadījumā, ja viņš būtu ievērojis savu pienākumu pirms līguma noslēgšanas pārbaudīt aizņēmēja kredītspēju, izmantojot informāciju konkrētajā datu bāzē, ar tām, kas saņemtas, piemērojot šī paša pienākuma pirms līguma noslēgšanas pārkāpuma sankciju. Lai noteiktu šīs pēdējās minētās summas, minētajai tiesai ir jāņem vērā visi elementi un, it īpaši, visas sekas, kas, iespējams, varētu rasties, ja tā konstatētu, ka kreditors ir pārkāpis minēto pienākumu saistībā ar stadiju pirms līguma noslēgšanas.
- 51 Ja attiecībā uz iepriekšējā punktā minēto salīdzinājumu iesniedzējtiesa konstatētu, ka tajā izskatāmajā strīdā tiesību uz līgumisko procentu maksājumiem zaudēšanas sankcijas piemērošana var sniegt kreditoram priekšrocības, jo summas, kuras tam nav tiesību saņemt, ir zemākas par tām, kuras izriet no palielinātās likumiskās procentu likmes piemērošanas, no tā izrietētu, ka noteikumi par pamatlietā aplūkotajām sankcijām acīmredzami nenodrošina piemērotās sankcijas faktiski preventīvo iedarbību.

- 52 Turklāt, ņemot vērā šī sprieduma 43. punktā norādītā patērētāju aizsardzības mērķa nozīmīgumu, kāds piemīt kreditora pienākumam pārbaudīt aizņēmēja kredībspēju, tiesību uz līgumisko procentu maksājumiem zaudēšanas sankcija vispārīgi nevar tikt uzskatīta par tādu, kurai ir faktiski preventīva iedarbība, ja iesniedzējtiesa, pēc šī sprieduma 50. punktā norādītā salīdzinājuma un ņemot vērā visus atbilstošos šajā punktā minētos apstākļus, konstatētu, ka tādā gadījumā kā izskatāmajā pamatlietā, kurā aizņēmēja pienākumu neizpildes dēļ rodas nesamaksātās aizdevuma summas tūlītējas pieprasīšanas tiesības, summas, kuras kreditors varētu saņemt pēc šīs sankcijas piemērošanas, nav būtiski mazākas par tām, kuras viņš būtu varējis saņemt, ja viņš būtu ievērojis šo pienākumu.
- 53 Proti, ja tiesību uz procentu maksājumiem zaudēšanas sankcijas iedarbība izrādītos pavājināta vai pat pilnībā neiedarbīga palielinātās likumiskās likmes, kas var kompensēt minētās sankcijas iedarbību, piemērošanas dēļ, no tā noteikti izriet, ka tai nav īsti preventīva iedarbība (skat. pēc analogijas 1994. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-382/92 Komisija/Apvienotā Karaliste, *Recueil*, I-2435. lpp., 56.–58. punkts).
- 54 Gadījumā, ja iesniedzējtiesa konstatētu, ka tiesību uz līgumisko procentu maksājumiem zaudēšanas sankcijai nav īsti preventīva rakstura Direktīvas 2008/48 23. panta izpratnē, šajā ziņā ir jāatgādina, ka valsts tiesai, kura iztiesā lietu tikai starp privātpersonām, līdzko tai ir jāpiemēro valsts tiesību normas, ir jāņem vērā valsts tiesību normu kopums un tas ir jāinterpretē, cik vien tas ir iespējams, piemērojamas direktīvas teksta un mērķa kontekstā, lai rastu risinājumu, kas atbilst tās mērķim (skat. it īpaši 2014. gada 27. februāra spriedumu lietā C-351/12 OSA, 44. punkts).
- 55 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 23. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts noteikumu par sankcijām piemērošanu, saskaņā ar kuriem, ja kreditors pārkāpj savu pienākumu pirms līguma noslēgšanas izvērtēt aizņēmēja kredībspēju, pārbaudot informāciju atbilstošajā datu bāzē, šis kreditors zaudē tiesības uz līgumisko procentu maksājumiem, bet saglabā *ipso jure* tiesības uz likumiskajiem procentiem, kurus var pieprasīt pēc tiesas sprieduma pasludināšanas, ar ko šim aizņēmējam tiek piespriests atmaksāt visas atlikušās parāda summas, un kuri turklāt ir palielināti par pieciem punktiem, ja divu mēnešu laikā pēc šī sprieduma pasludināšanas aizņēmējs vēl joprojām nav atlīdzinājis savu parādu, ja iesniedzējtiesa konstatētu, ka tādā gadījumā kā izskatāmajā pamatlietā, kurā aizņēmēja pienākumu neizpildes dēļ rodas nesamaksātās aizdevuma summas tūlītējas pieprasīšanas tiesības, summas, kuras kreditors faktiski varētu saņemt pēc tiesību uz līgumisko procentu maksājumiem zaudēšanas sankcijas piemērošanas, nav būtiski mazākas par tām, kuras tas būtu varējis saņemt, ja viņš būtu ievērojis savu pienākumu pārbaudīt aizņēmēja kredībspēju.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 56 Attiecībā uz pamatlīetas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīvas 2008/48/EK par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK, 23. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts noteikumu par sankcijām piemērošanu, saskaņā ar kuriem, ja kreditors pārkāpj savu pienākumu pirms līguma noslēgšanas izvērtēt aizņēmēja kredībspēju, pārbaudot informāciju atbilstošajā datu bāzē, šis kreditors zaudē tiesības uz līgumisko procentu maksājumiem, bet saglabā *ipso jure* tiesības uz likumiskajiem procentiem, kurus var pieprasīt pēc tiesas sprieduma pasludināšanas, ar ko šim aizņēmējam tiek piespriests atmaksāt visas atlikušās parāda summas, un kuri turklāt ir palielināti par pieciem punktiem, ja divu mēnešu laikā pēc šī sprieduma pasludināšanas aizņēmējs vēl joprojām nav atlīdzinājis savu parādu, ja

iesniedzējtiesa konstatētu, ka tādā gadījumā kā izskatāmajā pamatlietā, kurā aizņēmēja pienākumu neizpildes dēļ rodas nesamaksātās aizdevuma summas tūlītējas pieprasīšanas tiesības, summas, kuras kreditors faktiski varētu saņemt pēc tiesību uz līgumisko procentu maksājumiem zaudēšanas sankcijas piemērošanas, nav būtiski mazākas par tām, kuras tas būtu varējis saņemt, ja viņš būtu ievērojis savu pienākumu pārbaudīt aizņēmēja kredīspēju.

[Paraksti]